

Jaarverslag Leerplicht

2023 - 2024

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	De leerplicht en kwalificatieplicht in de gemeente Berg en Dal	3
3	Kaders Leerplicht.....	3
3.1	Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS).....	4
3.2	Verzuimprotocollen voor scholen.....	4
4	Ontwikkelingen schooljaar 2023 – 2024.....	4
4.1	Verzuim en waarschuwingen.....	5
4.2	Scholenaanpak	5
4.3	Samenwerking met de jeugdarts	5
4.4	Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen.....	5
5	Cijfers en toelichting	6
5.1	Verzuimmeldingen.....	6
5.2	Proces na verzuim.....	8
5.3	Vrijstellingen en zorg en bemiddeling	9
	Bijlage 1: Woordenlijst.....	10

1 Inleiding

Voor u ligt het leerplicht verslag van alle leerlingen van de gemeente Berg en Dal over het schooljaar 2023 – 2024. Met dit jaarverslag geven we inzicht in de cijfers maar ook een beetje in het verhaal achter de cijfers.

Zo is er dit schooljaar een wijziging geweest van onderwijs op 1 locatie, naar verdeling binnen de reguliere scholen voor de Oekraïense kinderen. Deze verdeling heeft plaatsgevonden over alle scholen in de gemeente Berg en dal binnen SPOG/ SPO Condor. Het liefst zo nabij huis als mogelijk, zodat de reisafstand beperkt blijft voor de kinderen.

Dit schooljaar is ook de instroom van het aantal AMV-ers in het onderwijs meer dan verdubbeld. In sept- okt 2022 kwamen er 50 AMV-ers, in de zomer van 2023 kwamen hier nog 60 AMV-ers bij. In november 2023 is Pontem College 3 geopend, waar deze leerlingen onderwijs volgen.

De wet- en regelgeving voor leerplicht kent veel begrippen. Een uitleg van alle begrippen vindt u in bijlage I.

2 De leerplicht en kwalificatieplicht in de gemeente Berg en Dal

De Leerplichtwet 1969 heeft als doel het recht op onderwijs voor kinderen tussen 5 en 18 jaar te beschermen. Deze wet verplicht scholen om te melden als leerlingen zonder geldige reden geen onderwijs volgen. Verder houdt iedere gemeente toezicht op de naleving van de leerplichtwet door middel van een leerplichtambtenaar. Tot slot brengt het college van Burgemeester en Wethouders elk jaar verslag uit aan de gemeenteraad over het afgelopen schooljaar.

Naast de leerplicht is ook de kwalificatieplicht geregeld in de Leerplichtwet. Het doel van de kwalificatieplicht is om schooluitval van jongeren tegen te gaan en de kansen van startende jongeren op de arbeidsmarkt vergroten. Met de kwalificatieplicht wordt de leerplicht verlengd tot de dag waarop:

- de leerling een startkwalificatie heeft gehaald (een diploma voor havo, vwo of mbo-niveau 2 of hoger) óf
- tot de dag waarop hij of zij 18 jaar wordt.

Leerlingen tussen de 18 en 23 jaar hebben niet langer een leer- of kwalificatieplicht, maar een diploma vergroot de kansen op de arbeidsmarkt. Daarom adviseert het Doorstroompunt (voorheen; Regionale Meld- en Coördinatiepunt - RMC) jongeren van 18 tot 23 jaar over het behalen van een startkwalificatie.

De Doorstroom-coördinator stelt hiervan een jaarverslag op en verspreidt dit onder de gemeenten. Deze cijfers laten we in dit verslag daarom buiten beschouwing.

De gemeente Berg en Dal heeft Team Leerrecht en Doorstroompunt gemeente Nijmegen de opdracht gegeven om de leerplichttaken voor onze gemeente uit te voeren. Twee leerplichtambtenaren zetten zich in voor de Berg en Dalse leerlingen, die (speciaal-) basisonderwijs of (speciaal-) voortgezet onderwijs volgen (voor 48 uur in totaal; 1,37 FTE).

3 Kaders Leerplicht

De leerplichtambtenaar is gesprekspartner voor ouders, leerlingen, scholen en organisaties. Zij bespreken welk leerproces passend is voor de situatie van scholieren. Hij/zij denkt mee over oplossingen, en toetst of wet- en regelgeving worden gevolgd. Bij (dreigend) verzuim of schorsing bemiddelt de leerplichtambtenaar tussen ouder(s) en school

De scholen zijn verantwoordelijk voor het melden van verzuim. In gesprek met scholen werken de leerplichtambtenaren aan de verbetering van de kwaliteit van de meldingen en dat alle verzuim gemeld wordt.

Hiervoor kennen we twee belangrijke kaders:

- De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)
- De Verzuimprotocollen voor het onderwijs.

3.1 Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)

Sinds maart 2017 geldt landelijk de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)¹ als leidend bij de aanpak van schoolverzuim. In deze visie staat de inzet op de preventie van verzuim en vrijwillige ondersteuning centraal. De gemeente Berg en Dal heeft deze aanpak overgenomen.

Om verzuim te voorkomen streven we naar:

- een ketenaanpak als voorwaarde voor een effectieve aanpak;
- toe- of terugleiden naar een passend onderwijsprogramma;
- vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp bij verzuim met onderliggende problematieken;
- licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is.

3.2 Verzuimprotocollen voor scholen

Een adequaat verzuimbeleid van scholen én uitvoering daarvan is een belangrijke voorwaarde voor het voorkomen van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Alle scholen in Berg en Dal hanteren een verzuimprotocol. Deze beschrijven de samenwerking tussen betrokken gemeenten en de schoolbesturen en scheppen duidelijkheid naar scholen, ouders en leerplichtambtenaren over regels, afspraken en taken.

We werken met de volgende verzuimprotocollen:

- Het Verzuimprotocol Primair Onderwijs Berg en Dal
- Het Regionaal Verzuimprotocol Voortgezet (speciaal) Onderwijs
- Het Regionaal Verzuimprotocol Middelbaar Beroepsonderwijs (ROC en AOC Helicon).

Bij de verzuimprotocollen gaat aandacht uit naar zogenaamd signaalverzuim. Achter dit verzuim gaan vaak andere problemen schuil, zoals pesten, verslaving, gedragsproblematiek of een zorgelijke thuissituatie. Dat verzuim is wettelijk gezien te kort om actie op te ondernemen. Leerplichtambtenaren pakken deze meldingen toch op om meer verzuim te voorkomen en de problemen vroegtijdig aan te kunnen pakken. Signaalverzuim leidt bijna altijd tot hulpverlening op andere gebieden.

4 Ontwikkelingen schooljaar 2023 – 2024

Wegens de oorlog in Oekraïne zijn er in 2022 veel Oekraïense gezinnen/ kinderen naar Nederland gekomen. Het schooljaar 2023 – 2024 was het tweede schooljaar waarin zij volledig Nederlands onderwijs konden volgen. De kinderen zijn in het eerste schooljaar in een klas geplaatst binnen één school. Sinds dit schooljaar zijn de kinderen verdeeld over alle scholen in de gemeente. Op deze manier pakken de leerlingen sneller de Nederlandse taal op, kunnen ze naar een school in de buurt en komen ze (meer) in contact met leeftijdsgenootjes in hun omgeving.

Ook vangt de Gemeente Berg en Dal sinds 2022 Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen (AMV-ers) op. In de zomer van 2023 zijn er nog 60 AMV-ers in de gemeente komen wonen. In totaal wonen er dus 110 leerplichtige AMV-ers in onze gemeente. In november 2023 heeft het Pontem College een nieuwe locatie geopend: Pontem College 3. De AMV-ers die in de gemeente Berg en Dal verblijven volgen hier onderwijs.

¹ [Ingrado - Iedere jongere heeft recht op ontwikkeling](#)

4.1 Verzuim en waarschuwingen

Landelijk gezien is er een afname van het aantal leerplichtige kinderen. De doelgroep wordt kleiner, zo ook in de gemeente Berg en Dal. Echter, wegens het opvangen van de Oekraïense jongeren en de AMV-ers, is het aantal leerplichtige kinderen in onze gemeente, vergeleken met het afgelopen schooljaar, ongeveer gelijk gebleven.

Dit jaar hebben we in de gemeente Berg en Dal 3482 leerplichtige kinderen en 720 kwalificatie plichtige jongeren. Ten opzichte van vorig schooljaar 3532 leerplichtige kinderen en 678 kwalificatie plichtige jongeren. De teldatum hiervoor is op 1 oktober ieder schooljaar.

In schooljaar 2023 – 2024 heeft Team Leerrecht 67 meldingen van absoluut verzuim² verwerkt en 762 meldingen van relatief verzuim³ verwerkt. Dat is voor absoluut verzuim een sterke daling ten opzichte van schooljaar 2022 – 2023 (-50), maar voor relatief verzuim een forse stijging ten opzichte van het voorgaande schooljaar (+590).

Het aantal afgegeven waarschuwingen is ook gestegen ten opzichte van 2022 – 2023. Toen is er 1 waarschuwing afgegeven, terwijl er in schooljaar 2023 – 2024 9 waarschuwingen afgegeven zijn.

4.2 Scholenaanpak

In de verzuimprotocollen is vastgelegd dat de leerplichtambtenaar een adviserende rol heeft. Jaarlijks bespreekt Team Leerrecht de ontwikkelingen met scholen en eventuele knelpunten. De leerplichtambtenaren in Berg en Dal streven ernaar om één dagdeel per week op de VO-schoollocaties in Berg en Dal aanwezig te zijn.

Ook is er een 6-wekelijks overleg gepland sinds dit schooljaar, waar de connectie wordt gelegd tussen de leerplichtambtenaren en de schoolconsulenten die werkzaam zijn op de basisscholen. Zodat overstijgende signalen (bijvoorbeeld veel voorkomende problematieken) gezamenlijk kunnen worden gesignaleerd en er een plan van aanpak op gemaakt kan worden. Ook kan hier casuïstiek (anoniem) besproken worden om taken en rollen met elkaar te verhelderen; wie doet wat en wanneer. Zo wordt de afstemming en samenwerking verstevigd.

4.3 Samenwerking met de jeugdarts

Team Leerrecht werkt samen met de jeugdartsen van de GGD Gelderland Zuid, zo wordt het mogelijk om frequent en langdurig ziekteverzuim van leerlingen sneller te signaleren en aan te pakken. Als een leerling vaak ziekgemeld wordt, verwijst de school naar de jeugdarts. Deze bespreekt met de leerling en ouders welke medische problemen er zijn en welke mogelijkheden er zijn om (deels) onderwijs te volgen.

Wanneer leerling en ouders de afspraken met de jeugdarts niet nakomen én het ziekteverzuim aanhoudt, kan de school daarover een melding maken bij de leerplichtambtenaar.

4.4 Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen

In het schooljaar 2023 – 2024 verbleven circa 110 alleenstaande minderjarige vluchtelingen in de gemeente Berg en Dal. In november 2023 is het Pontem College 3 geopend voor deze leerlingen. In het afgelopen schooljaar heeft de leerplichtambtenaar veel meldingen gekregen vanuit het Pontem College: van de 762 relatief verzuimmeldingen kwamen er 560 meldingen vanuit het Pontem College. Hierover is nauw contact ontstaan met de leerplichtambtenaar, school en de voogden vanuit Nidos – Odig. Samen werken zij hard om dit verzuim omlaag te krijgen. Een voorbeeld hiervan is dat de leerplichtambtenaar bepaalde

² Absoluut verzuim: een jongere staat helemaal niet ingeschreven op een school.

³ Relatief verzuim: een jongere staat wel ingeschreven op een school, maar verzuimt zonder geldige reden.

dagen en tijden op het Pontem College 3 aanwezig is en in gesprek gaat met de leerlingen. Ook om te horen wat hun redenen zijn, wat hen bezighoudt. Om op die manier ook te kijken wat eventueel beter zou werken, zodat de verzuimmeldingen dalen.

Een voorbeeld hiervan is dat er op vrijdagmiddag veel leerlingen de school verlieten. Na gesprekken met deze leerlingen bleek dat zij op vrijdagmiddag naar de moskee gaan. Pontem College 3 heeft hierop de schooltijden aangepast: andere dagen langere lesdagen en de vrijdagmiddag dicht. We verwachten door bijvoorbeeld deze maatregel, dat de verzuimmeldingen komend schooljaar dalen.

We houden als gemeente in samenwerking met leerplicht, de voogden van Nidos en Odig en Pontem College 3 goed vinger aan de pols, zodat we binnen de mogelijkheden een zo hoog mogelijke aanwezigheid op school kunnen bereiken.

5 Cijfers en toelichting

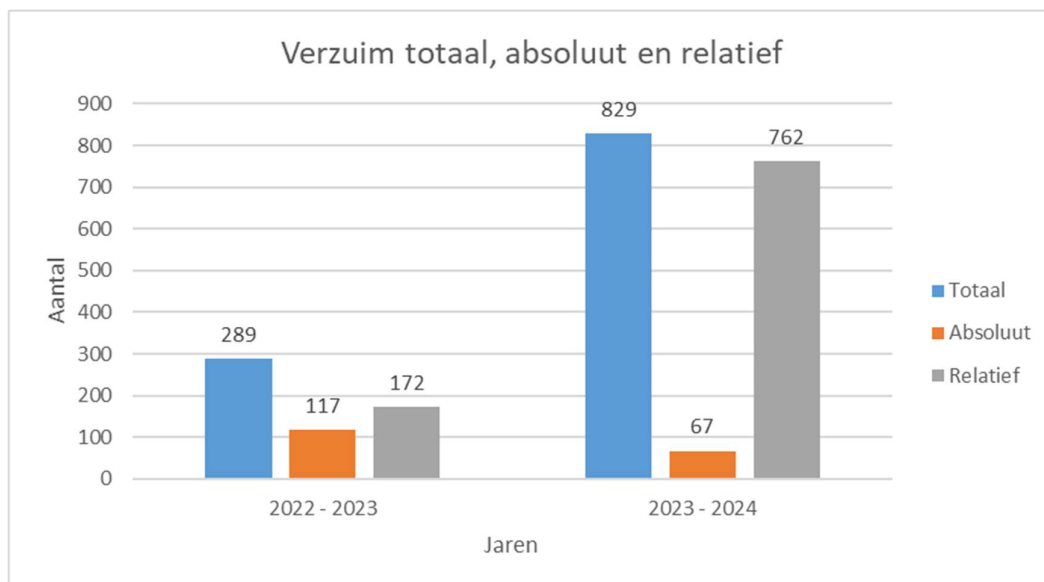
In de gemeente Berg en Dal stonden er op peildatum 1 oktober 2023 **4.202** kinderen tussen de 5 en 18 jaar als leer- en kwalificatieplichtig ingeschreven. Dat is een minimale afname t.o.v. eerdere jaren (**4.210** in 2022 – 2023 en **4.318** in schooljaar 2021 – 2022).

5.1 Verzuimmeldingen

Bij absoluut verzuim is een kind niet ingeschreven op een school en bemerkt de leerplichtambtenaar zelf (door vergelijking van inschrijvingen en gegevens uit de BRP) dat een kind verzuimt. Bij relatief verzuim is een leerling wel ingeschreven op een school en meldt de school het verzuim.

In het schooljaar 2023 – 2024 zijn er in totaal **829** (= 67 meldingen absoluut verzuim en 762 meldingen relatief verzuim) meldingen binnen gekomen over leerlingen die in Berg en Dal wonen. In schooljaar 2022 – 2023 waren dit **289** meldingen. Dit is dus een behoorlijke stijging.

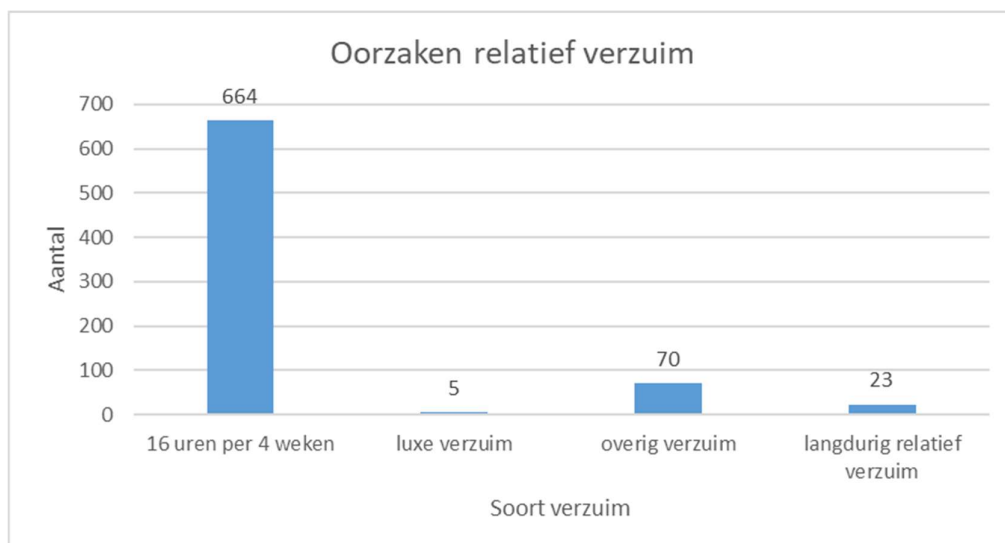
De leerplichtambtenaar zet in op terugkeer naar een opleiding en kan daarbij bemiddelen tussen ouders, leerlingen, school en het Samenwerkingsverband om een passende plek te vinden voor de jongere. Wanneer ouders en leerling niet meewerken aan een oplossing, zet de leerplichtambtenaar een vervolgactie in, bijvoorbeeld als ouders niet meewerken aan een oplossing. Met betrekking tot de AMV-leerlingen bekijkt de leerplichtambtenaar met de voogden en het onderwijs wat er nodig is voor de leerlingen.

Tabel 1: Verzuimmeldingen (relatief en absoluut)

We zien in schooljaar 2023 – 2024 een behoorlijke toename van het relatief verzuim ten opzichte van het jaar ervoor en een afname van het absoluut verzuim ten opzichte van het jaar ervoor.

In de tabel hieronder is te zien dat het wettelijk gedefinieerde verzuim het hoogst is. Het overig verzuim is signaalverzuim. Het gaat dan om verzuim dat niet aan de wettelijke meldcriteria⁴ voldoet, maar waarbij school en leerplichtambtenaar bijvoorbeeld wel zorgen hebben over de achterliggende oorzaak van het verzuim. Deze meldingen bieden een opening om met het gezin in gesprek te gaan en ondersteuning te bieden. Het luxe verzuim is al jaren erg laag in onze gemeente.

Tabel 2: Oorzaken relatief verzuim

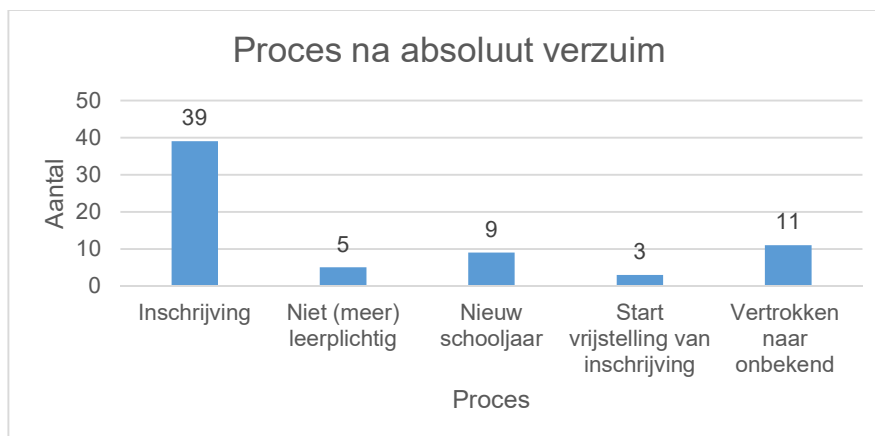
⁴ Een school is verplicht om een melding te maken bij meer dan 16 uur verzuim in 4 weken.

5.2 Proces na verzuim

Wanneer duidelijk is dat leerlingen niet naar school gaan, zal de leerplichtambtenaar actie ondernemen om een kind weer naar passende onderwijs te krijgen. Hieronder geven wij aan welke acties er ondernomen zijn.

De acties van afgelopen schooljaar staat beschreven in onderstaande tabel. In veruit de meeste gevallen keert de leerling weer terug naar de school waar zij ingeschreven staan (279 keer). In 16 werkprocessen is de leerling naar een andere school gegaan. Ook zijn er 17 dossiers meegenomen naar het volgende schooljaar, omdat de melding bijvoorbeeld vlak voor de zomervakantie gedaan werd of om de start van het schooljaar te monitoren. In 8 werkprocessen heeft de leerplichtambtenaar een maatregel moeten nemen, zoals een waarschuwing, een Haltinterventie of een proces-verbaal. Er zijn 15 werkprocessen afgesloten omdat jongeren niet meer leerplichtig waren. Zij bereikten de leeftijd van 18 jaar. Ook dan bieden we hun wel begeleiding met het afronden van een opleiding.

Nadat er een signaal van absoluut verzuim binnenkomt bij de leerplichtambtenaren, zetten zij in op inschrijving bij een school. In 39 gevallen is dat gelukt. Meestal ging het om een administratieve fout, waardoor een inschrijving niet goed of niet tijdig verwerkt werd. In 9 gevallen werd gezocht naar een oplossing, maar werd een inschrijving bijvoorbeeld niet meer tijdig verwerkt i.v.m. intakes en de zomervakantie. Dan werd het werkproces overgedragen naar het volgende schooljaar, zodat de leerling niet uit beeld kon raken. Verder zien we hier dat er 11 leerlingen met onbekende bestemming vertrokken zijn. Hierbij ging het voornamelijk om Oekraïense jongeren die (plotseling) naar een andere plek vertrokken. Dit werd door ouders niet doorgegeven aan de gemeente, waardoor de leerplichtambtenaar een adresonderzoek heeft aangevraagd.

Tabel 3: Proces na absoluut verzuim

5.3 Vrijstellingen en zorg en bemiddeling

Soms worden leerlingen (tijdelijk) vrijgesteld van de verplichting tot inschrijving op een school of onderwijsinstelling. Artikel 5 van de Leerplichtwet kent 3 gronden voor vrijstelling van de verplichting tot inschrijving bij een school:

- lichamelijke en psychische gronden;
- ernstige bezwaren tegen de levensbeschouwelijke richting van het onderwijs;
- onderwijs volgen in het buitenland.

In het afgelopen schooljaar is 22 keer een aanvraag voor vrijstelling ingediend en 17 keer is een vrijstelling afgegeven. Er is 2 keer een vrijstelling toegekend door DUO (i.v.m. verhuizing naar gemeente Berg en Dal, afgegeven door andere gemeente).

Soort vrijstelling	Actuele vrijstellingen 2023 – 2024
Art. 5, lid a (lichamelijke en psychische gronden)	10
Art. 5, lid b (bedenkingen tegen de richting van het onderwijs)	4
Art. 5, lid c (onderwijs in het buitenland)	5

Tabel 4: Vrijstellingen

Bijlage 1: Woordenlijst

Absoluut verzuim	Als een leerplichtige jongere niet op een school staat ingeschreven.
Relatief verzuim	Als een leerplichtige jongere wel op een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Hier horen ook regelmatig te laat komen of ziekmelden zonder ziek zijn bij. De school is verplicht om te melden aan de leerplichtambtenaar wanneer er sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim tijdens 4 opeenvolgende lesweken. Relatief verzuim wordt in de praktijk ook onderscheiden in: Luxe verzuim Signaal verzuim.
Luxe verzuim	Als een leerling zonder toestemming tijdens de schoolperiode op vakantie gaat.
Signaal verzuim	Verzuim dat samenhangt met achterliggende problemen van de leerling. Bijvoorbeeld problemen thuis, opvoedingsproblemen, leerproblemen, motivatieproblemen, gezondheidsproblemen, gedragsstoornissen etc.
Leerplicht	Leerplicht geldt voor kinderen van 5 tot en met 16 jaar. Een kind is leerplichtig vanaf de eerste dag van de maand nadat hij of zij 5 jaar is geworden. De leerplicht duurt tot het einde van het schooljaar waarin het kind 16 jaar is geworden of tot het einde van het twaalfde schooljaar. De basisschoolperiode telt mee voor acht jaar, ook als de leerling hier in werkelijkheid korter over gedaan heeft. De meeste kinderen gaan al naar school als ze 4 jaar zijn. Ze vallen dan nog niet onder de Leerplichtwet. Voor hen gelden wel de regels die de school hanteert omtrent aanwezigheid en het volgen van het onderwijs.
Kwalificatieplicht	Na de leerplicht begint de kwalificatieplicht. Met de kwalificatieplicht wordt de leerplicht verlengd tot de dag waarop de leerling een startkwalificatie heeft gehaald of tot de dag waarop hij of zij 18 jaar wordt. Totdat een van deze twee momenten is bereikt, is de leerling leerplichtig en is de Leerplichtwet van toepassing. De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren een volledig onderwijsprogramma te volgen totdat zij een startkwalificatie hebben behaald. Het is mogelijk om met combinaties van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen, zoals de beroepsbegeleidende leerweg in het mbo. Leerlingen in het praktijkonderwijs en vso met uitstroomprofiel 'dagbesteding' of 'arbeid' blijven kwalificatieplichtig zolang ze op school zitten. Pas als ouders hun kind uitschrijven, vervalt de kwalificatieplicht.
Startkwalificatie	Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo of mbo-niveau 2, 3 of 4.
Vrijstelling art 15	Vrijstellingsgrond (in andere gevallen dan artikel 5) waarbij is aangetoond dat de kwalificatie plichtige jongere op andere wijze voldoende onderwijs volgt.
Vrijstelling art 5 lid a	De jongere is op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt om tot een school of instelling te worden toegelaten
Vrijstelling art 5 lid b	De ouder(s)/verzorger(s) heeft overwegende bedenkingen tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning op de jongere geplaatst zou kunnen worden.
Vrijstelling art 5 lid c	De jongere volgt onderwijs buiten Nederland
Geoorloofd verzuim	Verzuim met een geldige reden. Bijvoorbeeld ziekte of vrijstelling van schoolbezoek.
Ongeoorloofd verzuim	Verzuim zonder geldige reden. Er worden 2 soorten onderscheiden: Absoluut verzuim

	Relatief verzuim
Schorsing	Bij schorsing is er sprake van geoorloofd verzuim. In het kader van de AVG mag geoorloofd verzuim niet gemeld worden aan de leerplicht.
Thuiszitter	Een leer- of kwalificatie plichtige leerling (5-18 jaar) die: ingeschreven staat op een school en 4 weken of langer niet naar school gaat niet ingeschreven is op een school (absoluut verzuim), geen vrijstelling heeft van de Leerplichtwet, niet ziek is (of vanwege ziekte wel gedeeltelijk in staat is om naar school te gaan)
RMC / Doorstroompunt	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Het doorstroompunt heette tot 31 december 2023 het RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt). Het Doorstroompunt begeleidt jongeren tussen 18 en 23 jaar die erover denken om te stoppen met school. Ze helpen jongeren om hun diploma te halen. Als dat niet lukt kunnen ze helpen om een baan te vinden, een combinatie te maken van werken en leren of naar een dagbesteding te gaan. Dit doorstroompunt is regionaal georganiseerd en bevindt zich in Nijmegen.
Ziekteverzuim	Frequent ziekmelden (4x of meer in een periode van 12 weken) of langdurig verzuim (2 weken aaneengesloten). Dit moet door school besproken worden met de ouders en leerling. Als het ziekteverzuim vragen oproept, of vragen om een aangepast rooster, dan kan de leerling doorverwezen worden naar de jeugdarts. Bij twijfel over het ziekteverzuim, als ouders of de leerling zich niet houden aan de afspraken met de jeugdarts of als de ouders en/of leerling weigert gehoor te geven aan de oproep van de jeugdarts, dan is dat reden om een melding te doen bij leerplicht.